

BUITEN

16^E JAARGANG N^O. 51.

ZATERDAG 23 DECEMBER 1922.

Foto C. Steenbergh.

HET STADHUIS TE GOUDA.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

EURYALE, DE ONSTERFELIJKE, UIT HET ENGELSCH VAN CARLTON DAWE (28)	BLZ. 602
EEN GOEDE TIJDING VOOR ONZE ABONNÉ'S	„ 603
HET KARAKTER VAN OUD-PRAAG, DOOR M. E., (SLOT) GEÏLLUSTREERD.	BLZ. 604—606
EEN DOODENRIT, DOOR BATO	BLZ. 605
DE VOORMALIGE HEZELPOORT TE NIJMEGEN, DOOR MR. A. LOOSJES, GEÏLLUSTREERD.	BLZ. 606—607
OUDERS EN KINDEREN, DOOR JOB STEYNEN.	BLZ. 607
HET STADHUIS TE GOUDA, DOOR MR. A. LOOSJES, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 601, 608—611
DRIE BALLADEN, UIT HET ENGELSCH VAN LAFCADIO HEARN (8).	BLZ. 611
DE NED. HERV. KERK TE MAARSEN, ILLUSTRATIE	„ 612
ONTVANGEN BOEKEN	„ 612

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

EURYALE, DE ONSTERFELIJKE.

EEN ROMAN VAN HET HEDEN EN VERLEDEN.

Uit het Engelsch van CARLTON DAWE.

(28) (Geautoriseerde vertaling).

EEN EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

PROFESSOR GREENSHAW STUURT EEN DERDEN BRIEF, NOG ONBEGRIJPELIJKER DAN DE BEIDE VORIGE; EURYALE TRACHT ZICH VAN DE LAATSTE BANDEN TE BEVRIJDEN.

DE plotselinge dood van Zelmis verontrustte Grange ten zeerste. Hij kon de overtuiging niet van zich afzetten, dat er in den dood der drie mannen iets geheimzinnigs, iets griezeligs, iets onverklaarbaars stak. Hij was van plan geweest haar te ondervragen, het geheim voor zoover het haar betrof, tot op den bodem te peilen. Niet, dat hij geloofde dat zij er persoonlijk op de een of andere wijze bij betrokken was. Maar het was toch opmerkelijk, dat ze allen op dezelfde manier gestorven waren, en dat ze minstens in twee gevallen de laatste was geweest, die hen nog levend had gezien. Van Bolton wist hij niets; ook was haar naam nooit genoemd in verband met deze zaak. Toch bleef het feit, dat zij alle drie gekend had en dat ze alle drie op precies dezelfde manier gestorven waren. Hoe meer hij er over dacht, hoe minder hij het begreep. In dien toestand ontving hij den volgende brief van zijn oom, verzonden uit Serphos, maar ongedateerd: — Waarde neef Robert. — Ik heb zoeven in een Engelsche krant het verslag gelezen van den lijkschouw van een Londensch theater-direkteur, Chandos geheeten, die naar het schijnt dood in zijn kantoor is gevonden onder zeer eigenaardige omstandigheden. Maar hierover gaat het niet. In het verslag wordt ervan gesproken, dat als getuige verscheen een Grieksche jonge dame, Miss Argos, die met den overledene had samengewerkt bij de vertooning van een Griekschen dans, die in het theater uitgevoerd is. Was dit mijn

Miss Argos, mijn pupil? Een onbestemd gevoel zegt mij, dat dit het geval is, en die wetenschap vervult mij met angst en vreeze. Weet je of 't werkelijk waar is, wat ze zeggen van de buitengewone doods-verstijving en den blik van ontzetting op het gelaat van den doode, alsof hij alvorens te sterven een angstaanjagende verschijning had gezien? Juist dit boezemt mij de grootste vrees in. Ik kan, ik durf je thans niet zeggen waarom. Maar ik kom terug met de eerste boot, die hier aanlegt en die binnen veertien dagen moet komen. Intusschen stuur ik je dezen met een visschers-schuit, de vlugste manier waarop ik je kan bereiken. *Let scherp, maar met de grootste voorzichtigheid, op Miss Argos.* Ik durf niet schrijven, wat ik denk, maar ik zal het je allemaal vertellen als ik je weer zie. Het is ongelooflijk, verbazingwekkend. God weet wat het beteekent, en hoe het zal eindigen. In geval mij iets overkomt, ga dan naar Mayne Bridges en vraag om het pakketje, dat aan jou geadresseerd is. Maar raak het niet aan, tenzij ik niet terug kom. Je liefhebbende oom,
P. G. Greenshaw.

Deze brief verwarde hem nog meer. Hij begreep er niets van; en de halve woorden, die alles te raden lieten, beangstigen hem. Waarom was de oude heer niet duidelijker geweest? Waarom was hij bang alles te zeggen? Waarom was hij bevreesd? Vrees was een groot woord, dat hij nooit gedacht had te gebruiken in verband met Professor Greenshaw. En toch was de Professor ontegenzeggelijk bang. *Let scherp op Miss Argos.* Bespottelijk! Hij zou haar bespionneeren! Het was hun beiden onwaardig. Hij moest er om lachen. Enfin! Hij zou maar wachten tot de professor terug was, dan zou 't wel alles opgehelderd worden. Dien avond, na 't eten, zei hij tot Euryale: „Mijn oom komt terug.” Hij had lang gearzeld of hij 't haar zeggen zou of niet. Maar hij wou, hij kon voor haar geen geheimen hebben. „Ben je blij?” vroeg zij. „Welzeker. Ik heb hem in jaren niet gezien. En jij, ben je niet een heel klein beetje opgewonden bij 't idee hem weer te zien?” „Ach, heel interessant is onze Peter niet, maar hij zal ons welkom zijn.” „Hier is zijn brief”, zei hij, hem haar overreikend. „Moet ik hem lezen?” „Ik geloof, dat 't wel goed zou zijn.” Zij keek den brief vluchtig in en gaf hem toen terug. „Onze Peter schijnt niet heelemaal gerust te zijn. En dus moet je op me letten, Bobbie? Het is wel grappig — en net iets voor Peter Greenshaw.” „Je weet toch wel, Euryale, dat ik zoo iets nooit zou doen.” „Ik weet, dat je een man van eer bent en daarom bemin ik je en acht ik je hoog. Maar Peter moet niet te snel komen; ik voel, dat het niet verstandig van hem zou zijn te vroeg te komen. Oude menschen moeten lang denken vóór ze iets doen en 't dan nog langzaam doen. Er moet nog zooveel gebeuren.” „Wat?” vroeg hij. „Het antwoord op mijn smeekbede.” „Jouw smeekbede?” vroeg hij. „Zelfs ik moet smeeken; maar ik weet niet of hij, dien ik aanroep, nog troont in macht en majesteit.” „God leeft steeds,” zei hij, daar hij haar niet heelemaal begreep. „Zeker; maar hoe? Als de beheerscher der elementen, de schepper, of als de zwiigende bezitter van de almacht? Wat denk je dat ik voor jou heb afgesmeekt, geliefde?” „Ik weet, dat je voor mij eindeloos geluk zou vragen in jouw liefde.” „De onsterfelijkheid,” fluisterde zij. „Maar ik ben onsterfelijk, evenals jij. Slechts dit lichaam kan sterven; onze zielen zullen leven in alle eeuwigheid.” „Maar zij moeten deze aarde verlaten. Zal jij mij volgen, geliefde?” „Steeds en overal.” „En als ik jou niet zou mogen volgen in de eeuwigheid?” „Dat is jouw recht en het mijne. Het lichamelijke is iets zonder waarde, maar de geest is eeuwig.” „En als de onsterfelijke als omhulsel een onsterfelijk lichaam heeft?” „Dat is niet mogelijk, geliefde, ofschoon ik wilde, dat het zoo was; dan zouden jij en ik eeuwig samen zijn.” „En de bloeiende aarde bewandelen en de geurige bloemen ruiken.” „En jij zou de schoonste bloem zijn!” „O, hoezeer bemin ik je,” riep zij uit. „Jij bent voor mij het licht en het leven, lieflijke gedachten en geestelijke rust. Mijn ziel hunkert naar jou, mijn heele wezen verlangt naar je. Door jou zal ik de ziel terugwinnen, die uit den hemel was verloren. Als het zoo mocht zijn!” „Wat, geliefde?” „Dat je werd als ik, of ik als jij.” „Wat ben jij?” fluisterde hij. „Een geest zonder toekomst.” „O,” zei hij, „je wil me bevreesd maken door vage verschrikkingen. Soms den ik werkelijk, dat je een geest bent en dat ik leef in een droom, waaruit het den een of anderen tijd een wreed ontwaken

zal geven. O, jij goddelijk wezen, hef niet van mijn oogen het gewicht mijner droomen op, opdat ik niet ontwake tot koude en wroeging." ✂ „Zoo beminnen de goden, zoo kunnen slechts goden beminnen! Hoor mij, eeuwige God; dit is het altaar mijner opoffering, de tempel van mijn geloof. Niets kunt gij of de uwe mij schenken, dat dit overtreft." ✂ Zij stak smeekend haar armen ten hemel; de diepte van haar blik, de toon van haar stem vervulden hem met ontzetting. Haar gelaat straalde met bijna bovenaardschen glans. ✂ „Euryale, wat bedoel je?" fluisterde hij bevend. ✂ „Ik heb mijn bede doen hooren," zei ze, „en zij moeten ze beantwoorden. Hoe dat antwoord zal zijn, weet ik niet, want er zijn geheimenissen, die zelfs ik niet kan doorgronden. Maar alle medelijden kan nog niet dood zijn; mijn lijden moet mij vergeving verschaffen. Moet ik steeds dwalen in duisternis, de speelbal van het noodlot? Mijn ziel wil zijn kluisters verbreken en de oneindigheid betreden; in mij is het licht en de wijsheid. Weer wil ik voor hen treden als hun gelijke, onsterfelijk." ✂ „Je maakt mij bevreesd", zei hij; „ik begrijp je niet." ✂ Hoe vaak had hij niet hetzelfde gezegd of gedacht? Maar toen was 't niet als thans. Hij dacht niet langer aan waanzin. Hier sprak het vuur van den profeet, van iemand die een diepen blik in het geheimzinnige had geslagen en wandelde onder den koepel van ongeziene tempels. ✂ „Nog een korte tijd en ge zult alles weten. De laatste schakel zal spoedig breken. Reeds ben ik uit de duisternis en de koude opgestegen naar het licht. Ik sta op den top van den berg en mijn voeten worden omspoeld door het licht van den dag. Dan zal het stijgen uit de diepten en mij omhullen als een mantel." ✂ „Je pracht en je heerlijkheid vervullen mij," fluisterde hij, terwijl zijn hand de hare zocht, „voor mij besta jij alleen. Als jij bij me bent, verdwijnt alle twijfel, mijn vrees wordt gebed." ✂ „Waarom twijfel of vrees?" ✂ „Omdat ik je niet kan begrijpen. Ben je een vrouw of een verschijning? Als je een spel der verbeelding zou zijn en ik een droom bemind had? Alles is veranderd sinds ik je heb leeren kennen. Wat realiteit was, is tot een schim vervaagd; de groote gebeurtenissen der wereld zijn voor mij waardeloos geworden. Hoe komt dit, Euryale? Wat beteekent dit; hoe kan ik het verklaren?" ✂ Zij streelde hem over het hoofd en schoon hij zijn polsen voelde kloppen, werkte het kalmeerend op zijn trillende zenuwen. ✂ „De liefde is haar eigen verklaring," zei ze, „of vereischt ze niet. De liefde begrijpt alles, omvat alles; het is het eerste en het laatste, het begin en het einde. Al zouden wij stijgen tot boven de sterren, wij zouden ook daar de Liefde vinden; al zouden wij huizen in de eeuwige koude en duisternis, de Liefde zou met warme handen komen en ons vinden." ✂ Haar stem verklonk. Hij keek naar haar op en zag haar oogen schitteren met een glans grooter dan de liefde vaneenige vrouw.

TWEE EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

DE SPEURDER OP STRAAT; HOE EURYALE ZICH VAN HEM BEVRIJDE.

Maar het geestelijke en het stoffelijke zijn steeds met elkaar in strijd. Een ons feiten weegt zwaarder dan een ton theorie. En dus waren er mensen, die in den dood van Zelmis reden zagen tot allerlei vragen. ✂ De krant, die het eerst over de zaak had geschreven, begon met te spreken over een nieuwen vorm van moord. Vandaar gingen zij over tot bijzonderheden, en vroegen, waarom de dame, die den overledene het laatst bezocht had, niet ter verantwoording was geroepen. En toen kwam de hoofdvraag: was dit dezelfde dame, die betrokken was bij den dood van Mr. Herbert Chandos, in in leven directeur van den Burlington-schouwburg? ✂ Robert Grange las en herlas dit alles, en het gaf hem een onaangenaam gevoel. Hij voorzag, dat de toespelingen duidelijker zouden worden. Hij vreesde zelfs mogelijkheden, die hem angst aanjoegen. Hij verstopte de krant, uit vrees, dat ze Euryale onder de oogen kwam. Maar dit was overbodig, want zij zelf kwam met een nummer bij hem, en wees hem op het bewuste artikeltje. Hij deed alsof 't niets was. Hij wou haar niet laten zien, dat hij er gewicht aan hechtte. ✂ „Wat willen ze eigenlijk van mij?" vroeg zij. ✂ „Begrijp je niet, dat de man er op zinspeelt, dat Zelmis misschien vermoord is?" ✂ „Vernietigd", verbeterde zij hem. ✂ „Dat komt op hetzelfde neer." ✂ „O, neen; de goden vernietigen." ✂ „Ik vrees, dat we de goden dan voor moord zouden aanklagen, als we ze te pakken konden krijgen." ✂ „De soldaat doodt, de wet doodt, alle leven doodt ander leven." ✂ „Laten wij ons maar aan de wettelijke definitie houden." ✂

„Als Zelmis verdiende vernietigd te worden, waarom zou hij dan gespaard moeten blijven?" ✂ „Dat ligt in Godes hand." ✂ „Juist, zooals ik zei." ✂ „Maar wij, stervelingen, mogen niet in hun rechten treden." „Toch treedt een sterveling soms als werktuig der goden op." ✂ „Dan dooden wij dit werktuig, omdat wij de godheid niet kunnen gevangen nemen." ✂ „Waardoor gij u eeuwige vijandschap op den hals kunt halen." ✂ „Ik denk niet, dat dit den rechters slapelooze nachten zal bezorgen." ✂ „En als het ze het eeuwige leven zou kosten?" ✂ Hij lachte. ✂ „Je zou verbaasd staan als je wist, hoe kalm ze dat vooruitzicht laat." ✂ „Omdat ze zich beschermd voelen door hun ambt? Denk je, dat ze mij werkelijk verdenken?" vroeg zij plotseling. ✂ „Waarvan?" ✂ „Van den dood van Zelmis." ✂ „Genadige hemel! Hoe kom je op de gedachte?" ✂ „De speurder." ✂ „Welke speurder?" ✂ „Hij staat op straat, soms aan den eenen hoek, soms aan den anderen. Als ik uitga, volgt hij me als een hond." ✂ „Ben je er zeker van?" ✂ „Maar mijn beste Bobbie!" ✂ „Dan is 't ernstig, Euryale." ✂ „Niet ernstig, maar misschien interessant als een voorbeeld van een dwaze en nuttelooze methode." ✂ Hij trachtte haar op den ernst van de zaak te wijzen en haar eerbied in te prenten voor den wettigen weg. Maar het lukte hem niet haar vertrouwen te schokken; evenmin bespeurde hij eenig teeken van angst. Dat verheugde hem. Wie zich schuldig voelde, kon niet zoo gerust zijn. ✂ „Wees niet bevreesd," zei ze, „hij zal wel gauw weer weg gaan. Zulke kleinigheden mogen ons niet storen." ✂ „Kleinigheden?" ✂ „Vergelijkenderwijs gesproken; je zult spoedig alles begrijpen." ✂ „Ik denk niet aan mezelf." ✂ „Dat weet ik; maar ik denk aan jou, altijd aan jou." ✂ „Je oefent een tooverkracht uit," gaf hij toe. „Schaduwvlieden, twijfel verdwijnt, de duisternis wordt licht." ✂ „Waarom twijfelen?" ✂ „Dat ligt zeker zoo in mijn aard. Maar ik weet terzelfder tijd, dat jij mijn twijfel zult verdrijven." ✂ „Ja," antwoordde zij, „dra zal je alles begrijpen. Ook ik zal dan weten." ✂ Kort daarop kwam Dia bij hem. Zij keek angstig. ✂ „Kan ik u een oogenblik spreken. Mr. Robert?" vroeg zij. ✂ „Welzeker, mijn kind. Maar je ziet er angstig uit. Is je iets overkomen?" ✂ Hij was voorbereid op wat dan ook. Sinds Euryale in zijn leven was gekomen en het had opgevoerd uit het alledaagsche, was alles mogelijk geworden. ✂ „Ik geloof, dat wij bespied worden, Mr. Robert; ik weet 't zeker," voegde zij er aan toe. (*Wordt vervolgd*).

Een goede tijding voor onze abonné's

BELANGRIJKE PRIJSVERLAGING.

Er was een tijd — en ach! wat is er in die weinige jaren, want 't is nog geen zes jaar geleden, veel gebeurd! — dat men zich voor een geheel anderen prijs op „Buiten" kon abonneren als later gevraagd moest worden. Maar in 1916 bleek 't niet langer mogelijk den ouden prijs te handhaven: in 1918 moest hij wederom verhoogd worden, en vervolgens nog eens in 1919. In den aanvang van 1920 ten slotte zagen de uitgevers zich gedwongen nogmaals den prijs van het blad te verhoogen; de aanzienlijke vermeerdering der drukkosten noodzaakte daartoe. Laat ons nu verklappen, dat hoewel die verhoogen steeds in verhouding beneden de kosten-vermeerdering bleven, redactie en uitgever toen hun hart hebben vastgehouden, vreezende dat de abonné's „Buiten" in den steek zouden laten in de ook voor hen zoo moeilijke tijden. Maar — die vrees werd beschaamd: de zeer groote meerderheid der abonné's bleef „Buiten" trouw, een verheugend bewijs hoezeer zij ons blad op prijs stelden! ✂ De uitgevers hebben zich dan ook verplicht gevoeld, zoo spoedig en zoo belangrijk mogelijk den abonnementsprijs te verlagen. Thans is dit mogelijk geworden, en werd besloten, *den prijs terug te brengen van f 17.50 op f 12.50* (franco per post f 14; buitenland en koloniën f 21; zeepost f 16.50). Tot deze zóó aanzienlijke verlaging werd echter besloten in het vertrouwen, dat zich bij de schare oude getrouwen een groot getal nieuwe abonné's zal aansluiten, want vermoedelijk zal het alleen dan mogelijk blijven dezen lagen prijs te handhaven. ✂ Een verzoek aan hen, die „Buiten" in zulke moeilijke tijden trouw bleven, om hun abonnement thans voort te zetten, is zeker geheel overbodig. Maar wel willen wij tot hen het verzoek richten, hun vrienden en kennissen op te wekken zich op ons blad te abonneren, zoodat niet alleen de lage prijs kan gehandhaafd blijven, maar bovendien „Buiten" meer nog dan te voren, wekelijks in tal van gezinnen schoonheid brengt.

GEZICHT OP DE „KLEINSEITE" VAN PRAAG EN DEN HRADSJIN.

HET KARAKTER VAN OUD-PRAAG. (Slot).

EEN bijzonder soort van bouwmonumenten houdt de geheele stad als met een keten omvangen. Dat zijn de torens van Praag. De eerste staat in de „Altstadt". Dat is de kruittoren uit den laat-gothischen tijd, 1475—1508 gebouwd, een der schoonste vestingwerken uit de middeleeuwen. De andere staan reeds ter weerskanten van de Karelsbrug. (Afb. op blz. 606). De interessantste daarvan verheft zich op den tweeden pijler der brug, rijk versierd met gothische steen-ornamenten, met een doorbroken galerij en vier hoektorentjes met wapens en beelden, en met een schildering in het gewelf van den doortrit. Ook deze brug-torens hebben het karakteristieke tentdak, en op die wijze zijn zij het eerste, reeds uit de verte herkenbare onderscheidsteeken van het stadsbeeld. ☞ In de omgeving van het burgerlijke en het Joodsche centrum zijn de paleizen der edellieden gelegen. Groot en machtig, zooals hun rol in de geschiedenis, zijn ook hun woonsteden. De sombere ernst van de Noordsche gothiek treedt hier op den achtergrond, om plaats te maken voor het blijgeestige en zonnige der Zuidelijke bouwstijlen, de Renaissance wedijvert met het Barok, de zinnelijke levensverheffing van het Barok behoudt echter de overhand. En deze aristocratische prachtgebouwen slingeren zich als een lint midden door geheel Praag, van de Altstadt tot aan den Moldaustroom, dan naar den overkant op de „Kleinseite" tot aan het paleis, dat de veldheer Albrecht von Wallenstein in 1623 op den bouwgrond van twintig gesloopte burgerhuizen door den Milanees Giovanni Marini liet oprichten, vermaard door zijn drie binnenplaatsen en door den ook architectonisch en plastisch belangrijken tuin, ten slotte naar boven op den Hradcín, naar den voormaligen keizerlijken burcht, tot aan het lustslot Belvédère en aan de stadswoningen van de feudale edellieden Schwarzenberg en Czernin. Ook deze bouwwerken behooren tot het karakteristieke beeld van Praag. Zij voornamelijk strekken ten bewijze van de rol der stad als hoofdstad van het gewest. En zij spreken van den overgang der macht uit de handen der burgerij in die der edellieden, van hun wedstrijd op kunstgebied met den Souverein, in het bijzonder met Karel IV

en Rudolf II, en ten slotte van het verval dezer beide geschiedkundige machten. Want thans zetelt in den Keizersburcht de President der nieuwe Republiek. Uit de hoofdstad eener provincie is Praag de hoofdstad van een onafhankelijken staat geworden. ☞ Wanneer men aan het einde der „Altstadt" de in 1357 door den Duitschen bouwmeester Peter Parler van Gmünd aangevangen Karelsbrug — een meesterwerk van middel-eeuwsche techniek — betreedt, dan biedt zich het oog een onvergetelijk schouwspel. Door de allee van beelden, die de leuning der brug opluisteren, dringt de blik naar de „Kleinseite", naar boven tot op den Hradcín. Boven het lage gewemel der woonhuizen steken overal de machtige schouders der paleizen uit, schieten de torens van ontelbare kerken op. Maar ook deze worden boven op den hoogen bergrug overschaduwed en overwonnen door den Burcht en den Dom. ☞ De koning en de kerk hebben het laatste woord. De burcht zooals die zich aan ons oog vertoont, is in 1333 begonnen door Karel IV, naar het model van het oude Louvre te Parijs; de Hussieten-oorlogen beletten de voortzetting van het werk, en wat Wladislaw II had laten oprichten, werd voor het grootste gedeelte weder door brand vernield; eerst Rudolf II, een geestdriftige vriend der kunst, bracht den bouw weer op gang en maakte hem teljkertijd tot een ware schatkamer van kostbare schilderijen en teekeningen; onder zijn broeder Matthias ontstond het front naar de stad met de beide zijvleugels en het Dorische hoofdportaal van de hand van den beroemden Scamozzi. Maar ook thans bleef de Burcht nog onvoltooid. De latere heerschers hadden hun residentie in Weenen, en zoo kwam het, dat eerst in 1756 Maria Theresia de voltooiing van het monumentale gebouwen-complex met medewerking van Anselmo Lorocho ter hand nam en in 1774 ook werkelijk ten einde bracht. De geschiedenis van den bouw loopt dus door haast vier eeuwen. Desondanks is de eenheid in de architectuur bewaard gebleven. Want Italiaansche meesters hebben hier den doorslag gegeven. Zij hielden zich ondanks alle wisseling der stijlen en tijden aan de vaderlandsche traditie der Renaissance en beteugelden ook de grootere vrijere

DE KARELSBRUG, OP DEN ACHTERGROND DE HRADSJIN.

beweging van den barokstijl door den klassieken eenvoud, die het geheel beheerscht. ☞ Op het terras van den burchthof staat een ruitersstandbeeld, door de gebroeders Martin en Georg von Klausenburg in 1373 in brons gegoten. Tegenover dit monument geniet men het meest vrije uitzicht op den Veitsdom, die, van alle andere punten beschouwd, door allerlei kleine huisjes omringd, aan het oog onttrokken is. In zijn hedendaagschen vorm gesticht door den blinden koning Johann, is hij niet verder gevorderd dan het koor en het door twaalf kapellen omgeven presbyterium. Het is dus een kerk zonder schip. En desondanks is

dit brokstuk een hoofdwerk der gothiek, beroemd en belangrijk voornamelijk daardoor, dat zich hier de Fransche en de Duitsche kunst van dien tijd meesterlijk hebben vereenigd. Want na Matthias van Avignon was het de reeds genoemde Peter Parler van Gmünd, die in Praag de leiding kreeg van den dombouw. Men daalt weer af naar het dal, in de richting van de Karelsbrug, en men wendt zich, door zoovele heerlijke architectonische scheppingen haast uitgeput, om naar den Hradsin. Het oog aanschouwt nu een ander beeld. Het ziet thans den dicht begroeiden Laurenziberg, aan zijn voet den stroom, breed en kalm voortvloeiend tusschen eilandjes in vaag, vervloeiend verschiet. En dit laatste beeld voltooit het hoofdkenmerk van het beeld van Praag. Want het toont aan, dat deze stad, al moge haar profiel ook nog zoo scherp en trotsch zich afteekenen tegen het omgevende landschap, ten slotte toch slechts een schakel is in den natuurlijken keten der gezegende Boheemsche landouwen, waaruit zij haar kracht put en waarheen ten langen leste alle hare wegen weder heenleiden. M. E.

GEZICHT OP DE TORENS VAN PRAAG UIT DEN TUIN VAN HET FÜRSTENBERG-PALEIS.

EEN DOODENRIT.

ZOO juist is de zon ondergegaan. Langzaam daalt de schemer op het aardrijk neder, verdoezelend lijn en kleur. Ros vlamt de hemel, overgaand in heller gloed daár, waar even te voren de laatste stralen der lichtende dagvorstin aan den horizon zijn verdwenen. En met de duisternis komt de stilte over hen, die met den dag leefden en werkten. De natuur rust; maar niet voor allen. In zijn lekker warm holletje ontwaakt, uit zoeten sluimer, een klein en slank wezen. Het rekt 't ranke lijf en strekt de pezige pootjes, het gapend bekje doet het kleine, maar scherpe gebit ontblooten; dan richt zich het fijne kopje op. Een vluchtige beweging der ooren, een lichte trilling van den neus verraden hun volle actie; fel blikken de scherpe, wreede oogjes. Nog even staat het heele lichaam in aandachtige waarneming gespannen, dan begeeft zich de wezel op pad. Het zal ook dezen avond een flinke wandeling worden. Bij de muizenholen in de omgeving heerscht al sinds lang geen druk vertier, geen muis huist daar meer, ook de laatste zijn verdwenen; daar heeft de kleine bruine roover wel voor gezorgd. Ook wil hij vanavond wat edeler wild verschalken. Voorzichtig, voetje voor voetje, in de grootste waakzaamheid, nu hier dan daar achter plant of aardkluit dekking zoekend, gaat het steeds verder. Eindelijk is het koolenland bereikt en langzaam richt zich de wezel op. Daár, door het zwakke schijnsel der opkomende maan verlicht, ziet hij heel flauwe schaduw en zich bewegen; dat zijn de hazen. Op z'n achterste pooten gezeten, laat zich de haas de malsche koolblaren best smaken. Toch, onrustig blikken de groote oogen in angstige vraag om zich heen, voortdurend trachten de lange, bewegelijke ooren 't minste geluidje op te vangen, doch zij speuren geen onraad. Daar! Sneller dan de gedachte, springt van opzij-achter een fel klein wezen op hem af. Met een schreeuw springt hij op en snelt er van door. Te laat! De vlugge roover heeft hem niet gemist, met tanden en klauwen klemt hij zich op den rug van onzen hardlooper vast. Voort! voort! ijlt deze, verder, maar zijn belager laat niet los. Thans poogt hij door onverwachte

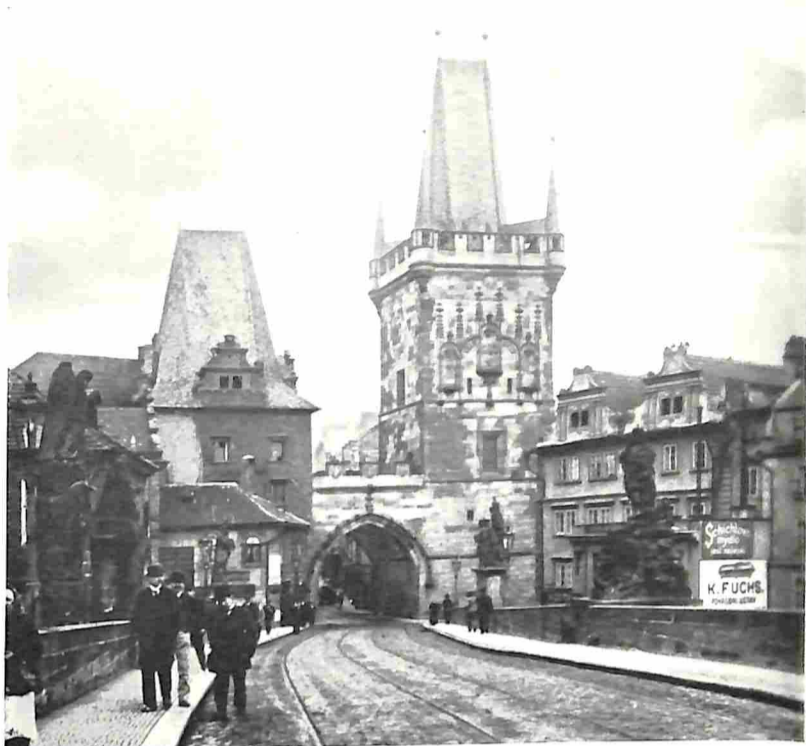
wendigen zich van dien bloeddorstigen berijder te bevrijden; 't mag niet baten. Dan wentelt hij zich plotseling op den rug; dat maakt 't slechts erger, want vlug heeft de wreede bek zijn hals gegrepen en den rijken bloedstroom gevonden. Met nog angstiger kreet is de haas weer opgesprongen en begint de doodenrit opnieuw. Doch zijn krachten raken uitgeput, hij voelt het leven vlieden. Dan, in uitersten nood, werpt hij zich in de nauwe opening van een doornenhaag... Hij is zijn afschuwelijken ruiter kwijt geraakt, zijn laatste krachten doen hem nu nog een eind doorloopen, maar dan stort hij machteloos ter neer. Met het vervloeden van zijn bloed is ook zijn leven geweken; de haas is doodgebloed en zijn cadaver ligt daar morgen tot aas voor de kraaien. In de haag worstelt, in machteloos pogen, de felle roover voor het leven. Hij is geweldig taai, en de kracht, die 't kleine dier hier thans ontwikkelt, is verrassend groot. Doch 't kan niet baten, onweerstaanbaar heeft hem 't noodlot in zijn doodelijke omhelzing vastgegrepen en weldra is ook hier de strijd beëindigd. Den volgenden dag vond men in de haag het lijk van een wezel. Een scherpe doorn was door een der oogen tot in de schedelholte doorgedrongen. BATO.

GEZICHT VAN DEN LAURENZIBERG OP DE BURCHTGEBOUWEN EN DEN ST. VEITSDOM OP DEN HRADSIJN.

DE VOORMALIGE HEZELPOORT TE NIJMEGEN.

NIJMEGEN, ofschoon ten tijde van Menno van Coehoorn door moderne verdedigingswerken omringd, heeft tot 1876 zijn middeleeuwsche versterkingen, zij 't dan in niet geringe mate gewijzigd, behouden. Deze dagteekenden hoofdzakelijk van de uitlegging der stad in 1467, toen de Burcht en de voorsteden binnen de ommuring werden getrokken, en bestonden uit een hoofdmuur, door een twaalfstal torens verdedigd, en eenige rondeelen. Tijdens het beleg door Karel van Bourgondië in 1473 werd de muur deernlijk geteisterd, evenals in 1591, toen Prins Maurits de stad belegerde, die, na haar ingenomen te hebben, haar vestingwerken moderniseerde, maar niet zoo grondig, als Menno van Coehoorn dat in 1700 zou doen. ☞ In den stadsmuur bevonden zich aan de landzijde een 5tal doorgangen, door poortgebouwen versterkt, de Hunnen- of Hoenderpoort, de Hertogsteeg- of Hertsteegpoort, de Ziekerpoort (door van Coehoorn in 1700 gesloten, doch van 1811 tot 1815 weder geopend geweest voor het begraven op het in de nabijheid aangelegde kerkhof), de Molenpoort (eerst in 1533 gebouwd) en ten slotte de Hezelpoort, ook wel Heeze- of Hessepoort genoemd; aan de rivierzijde een zestal, n.l. de St. Stevenspoort, de Meipoort, het St. Jacobspoortje, de Kraan- of groote Waterpoort, het Lievevrouwe- of Bezienderspoortje, en de Veerpoort. ☞ De Hezelpoort, de voornaamste toegang tot de stad aan de westzijde, wordt geacht in 1467 gebouwd te zijn, maar is blijkens de stadsrekeningen van 1533 en 1534 in die jaren geheel vernieuwd, en wederom in 1824 sterk verbouwd, zoodat het gebouw op onze afbeelding op de volgende bladz., die de poort kort voor haar slooping te zien geeft, weinig meer van zijn ouden toestand vertoont. Tenminste niet de binnenpoort, een zware vierkante toren, voorzien van een open gaanderij, die van kantelen was voorzien; op onze afbeelding doet deze (witte) toren met zijn vreedzaam dak, dat de oude spits had vervangen, meer aan een hoog huis, dan aan een poortgebouw denken. Toen voor deze poort later — in 1534? — een rondeel werd aangelegd, zal tevens de buitenpoort zijn gebouwd, die er één geheel mee vormde. De doorgang der binnenpoort was door spitsbooggewelven gedekt. Aan de stadzijde bevond zich een open walgang, die de muren ter weerszijden van de poort verbond. Een deur in de bovenverdieping gaf toegang tot het rondeel, dat oudtijds door twee torens versterkt was, waarvan de kleinste, aan de noordzijde, reeds voor de slooping van Nijmegen's versterkingen verdwenen was; de andere is nog op onze afbeelding te zien. ☞ In de Hezelpoort vond men verscheidene gedenkstenen; allereerst een met het opschrift: Hic pes imperii (hier is de voet des rijks, wat zou beteekenen dat de stad op de uiterste grens van 't Duitsche rijk gelegen was); verder een boven den ingang aan de buitenzijde met den Nijmeegschen arend en de woorden: Huc usque ius stauriae (zoo-

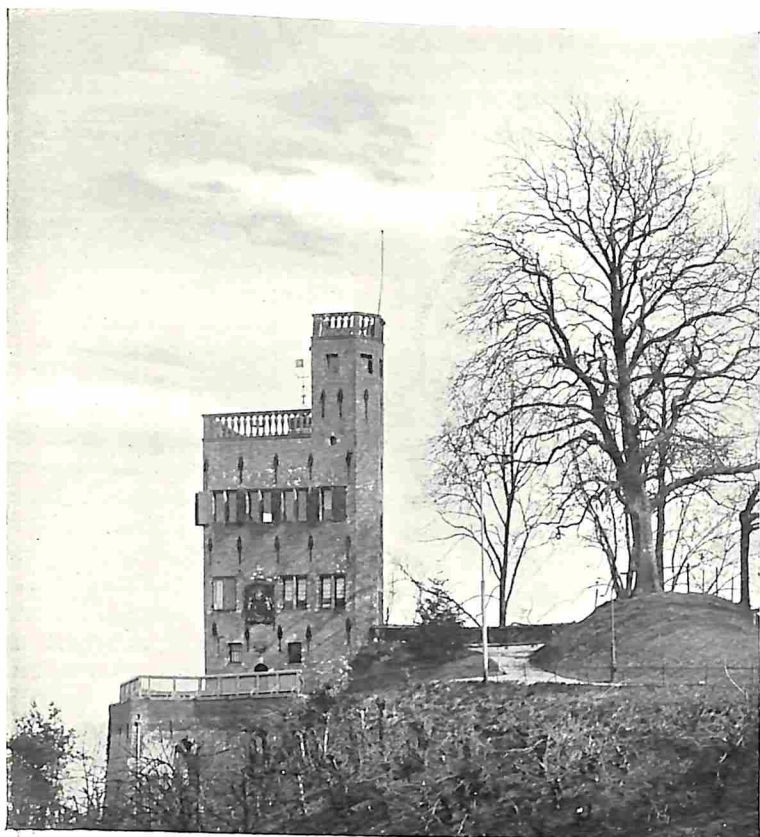

TOREN BIJ DE KARELSBRUG TE PRAAG.

ver gaat het recht van den stuyer of belasting); dan nog een steen met den arend, en tenslotte een, met sporen van een oud opschrift in Gothische letters, maar waarop in de 16e eeuw de woorden: Si deus pro nobis quis contra nos? (Als God voor ons is, wie zal tegen ons zijn?) zijn aangebracht. Vroeger las men in den buitenmuur ook nog: Melior est bellicosa libertas quam servitus pacifica (Beter is eene strijdbare vrijheid dan een vreedzame slavernij). Aan Latijn geen gebrek, zooals men ziet! Ten slotte zag men er ook nog twee 16e eeuwse wapens, met mannen als schildhouders. ☞ Toen Nijmegen van de lijst der versterkte steden was geschrapt, was de burgerij zeer verheugd. Maar evenals elders scheen zij niet te beseffen, dat niet de gordel van muren den bloei der stad tegenhield en uitbreiding in den weg stond, maar het feit dat zij vesting was, en dat de stadsmuur haar in 't geheel niet langer had benauwd, zoo slechts de poorten steeds openbleven, en hier en daar openingen in den muur aangebracht of verbreed werden; trouwens zelfs nu nog, na een halve eeuw, praat men de menschen na, die van „beklemmende en benauwende vestinggordels” spraken, welke ten spoedigste met den grond gelijk gemaakt moesten worden om voor de stad de mogelijkheid te openen zich uit te breiden. Zoo ging dan Nijmegen in 1876 ijlings zijn oude muren en poorten en torens sloopen; men begon bij de Hezelpoort. Betreurenswaardig is vooral de slooping van de Molenpoort, die in 1648 zeer verfraaid was. ☞ Gelukkig bleven enkele fragmenten bewaard: allereerst aan de westzijde de monumentale Kronenburgertoren, en in de nabijheid daarvan overblijfselen van den muur en van eenige bolwerken; verder aan de oostzijde een gedeelte van den vestingmuur en... de Belvédère. ☞ Ja, kan deze Belvédère eigenlijk wel tot de oude vestingwerken van Nijmegen gerekend worden? Men oordeele zelve: hier stond oorspronkelijk een gewone waltoren, Hoendertoren genaamd, waar in 1585, toen de stad wederom Spaansch was geworden, Parma zich vaak ophield om er het schoone uitzicht te bewonderen; hij gaf den toren den naam van „Belvédère”. Tot 1646 deed hij als wachthuis dienst; toen echter is hij tot uitkijktoren verbouwd, en nog steeds doet hij als zoodanig dienst. Jammer dat hier bij de restauratie in 1888 de oude steenen door copieën zijn vervangen, terwijl de oorspronkelijke naar het museum verhuisden. ☞ Onder de Belvédère bevinden zich drie verdiepingen kelders; de middelste heeft als bakkerij dienst gedaan. A. L.

TORENS BIJ DE KARELSBRUG TE PRAAG.

DE BELVÉDÈRE TE NIJMEGEN.

OUDERS EN KINDEREN.

EEN KERSTVERHAAL.

„EIGENLIJK vind ik het affreus, Gerard, die dagen bij jouw broer te moeten doorbrengen”, zuchtte mevrouw Wolf van Oosterdijk, en trok daarbij een gezicht alsof ze iets vies had aangeraakt, — „we hadden veel beter op eersten Kerstdag naar het gecostumeerde bal in „De Réunie” kunnen gaan en den tweeden samen met de Vilvoordes „Chez Anatole” gaan lunchen en daarna met ons vieren naar de groote modeshow van Maison Fuchs. Nù, daar in dat akelige gehucht, durf ik mijn witte vos en mijn abricot mantelpak niet aandoen. Verbeeld je! Die boeren zouden me uitjouwen en misschien wel met straatvuil gooien. Ik moet er niet aan denken hoe we ons dáár zullen moeten behelpen, want het zal er wel een cer-primitieve toestand zijn, daar bij je broer, zonder enig comfort. . . . Bah!” —

„Nu ja, Stefanie”, deed haar echtgenoot op geaffecteerden toon, terwijl hij nuffig een sigaret uit een coket zilveren kokertje plukte, — „we hebben het nu eenmaal beloofd. En we zullen ons er door heen moeten slaan”. —

Mevrouw loosde een diepen zucht. Lusteloos door een der hooge vensters van de woonkamer naar buiten turend, bespeurde ze dat uit de dikke grauwe lucht fijne sneeuwvlokken kwamen neerwarrelen. —

„Zie eens”, bromde ze naar haar echtgenoot, als ware deze sneeuwval een persoonlijke belediging, haar, middelpunt der schepping, aangedaan, — „wat zullen we daar vies en slordig aankomen. Ik durf nù zelfs in die negerij mijn beige boerne met skunk-kraag niet aan te doen. Onze chic zal nu waarschijnlijk in overschoenen en parapluës bestaan. Wat zijn we begonnen! Wat zijn we begonnen!” —

„Maar wat vinden jelui er eigenlijk van? Lukt het jelui nou, de beide Kerstdagen bij oom Jaap door te brengen?” Zoo wendde ze zich op schamperen toon tot haar beide kinderen, Jim en Mimi, die landerig elk in een der lage leunstoelen zaten te suffen. —

Jim, een nuffig jonkske met lange, blonde krullen, een porcelein wit gezicht, en in keurige stijve kleeren, keek verveeld op. „Ach, ma”, zei hij zacht en lispelend, „het is mij hetzelfde, wat ik doe”.

En het meisje, Mimi, een doorschijnend bleek, onberispelijk gekleed jonge-dametje,

antwoorde koel onverschillig: „Mij kan het niet schelen, ma, ik verveel mij als ik op visite ben toch altijd. Trouwens thuis eigenlijk ook”. —

„Dat kan dan een gezellige Kerstmis worden”, barstte de vader uit, terwijl hij geërgerd de schoulers ophaalde, en de moeder schudde ietwat boos het hoofd, en klemde daarbij de lippen oopen als wilde ze zeggen: het leven is de ellendigste corvée, die men zich denken kan, maar ik zal het zoolang mogelijk mijn (goed gekapt en geonduleerd) hoofd bieden. En zoolang mijn gebit zich zó houdt, nog erbij glimlachen ook. —

De vader had, met de sigaret achteloos neerhangend onder zijn geparfumeerd puntkneveltje, een dagblad genomen, en met een gezicht van „Veel nieuws zal er ook wel weer niet instaan” was hij begonnen te lezen. —

De moeder had een poederdoosje uit haar handtaschje te voorschijn gebracht en met behulp van een kleinen spiegel, dipte zij haar bleeke steedsche wangen ermede. —

Jim geeuwde. —

Mimi loosde een langen zucht als was zij doodelijk vermoeid. . . . Zóó was de stemming in het gezin Wolf van Oosterdijk op den vooravond van Kerstmis. —

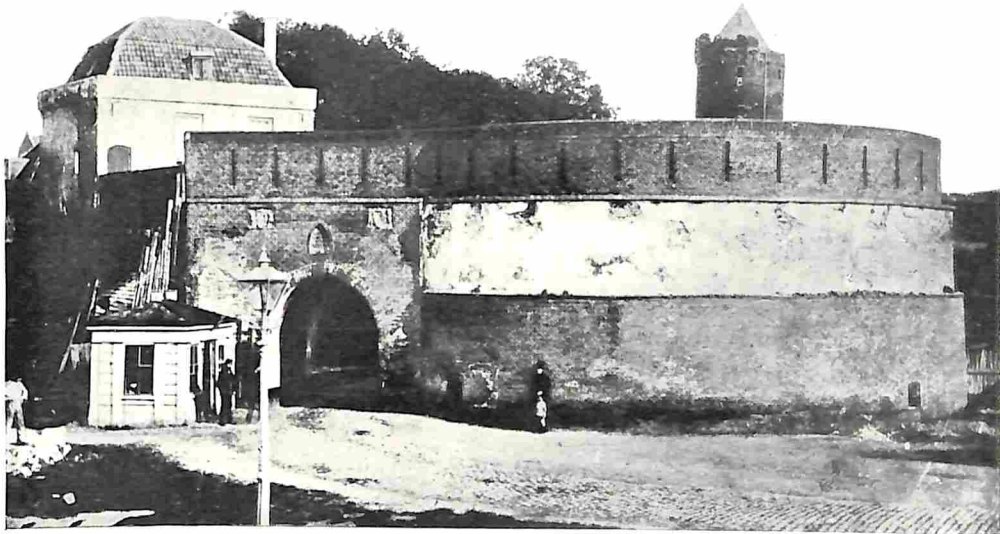
Den anderen morgen. —

De sneeuw lag aardig hoog. Het lieve, landelijke dorp leek zoo wel een gezellig, ouderwetsch schilderij. —

Uit het kleine station, — een soort van bouwvoorbeeldje uit een blokkendoos in ietwat vergroot formaat — kwam het geblaseerde gezin Wolf van Oosterdijk naar buiten stappen. Hun kleeding was keurig en duur, hun houding onberispelijk. Vrolijk scheen de zon alweer, maar niet op hun gezichten. Op al die vier gezichten lag een schaduw van lusteloosheid, van onverschilligheid, voor elkaar en voor al het verdere. Men zag het allen vier aan, dat zij zonder eenige hartelijkheid, zonder eenige diepere gemeenzaamheid elk voor zichzelf leefden. Geen blik, geen glimlach duidde op die lieve verstandhouding, welke menschen uit eenzelfde gezin, — ouders en kinderen althans, — vaak kenmerkt. Met een onbewogen, dof gelaat en stijf gebaar stegen zij in het leuke boeren-rijtuigje, als ware dat een sombere volgkoets uit een begrafenisstoet. En waren de raampjes evenals bij zulk een volgkoets met gordijntjes bedekt geweest, de vier inzittenden hadden gedurende den rit al niet minder van het mooie landelijke dorpje kunnen opsteken dan thans het geval was. Zwiggend tuurden allen voor zich uit, en geen hunner bespeurde veel van de schilderachtige boerenerven, het sierlijke kerkje, den met kastanjes beplanten brink, alles met blinkende sneeuwfestoenen behangen en opgefleurd. —

Eindelijk stond het rijtuigje stil voor een klein boersch huis. En bij den aanblik daarvan trokken de mondhoeken van mijnheer en mevrouw diep naar omlaag, en drukten de blikken schuwe minachting uit. „Wij zullen ons deerlijk afficheeren”, bromde mijnheer in zichzelf, en als hij het niet voor zijn broer gelaten had, voor zijn wel wat raren, maar goeien broer Jaap, met wien hij na jaren van onmin nu kortgeleden zich min of meer verzoend had, en wiens hartelijke noodiging, de Kerstmis bij hem te komen vieren, hij nu niet had kunnen afslaan, — als hij het niet voor Jaap had gelaten, ware hij het liefst maar onmiddellijk naar het stationnetje teruggereeden. —

Maar hij was bovendien al lang gesignaleerd. „Hoera! Hoera!” werd er in den tuin geschreeuwd, en een lange, beweeglijke

DE VOORMALIGE HEZELPOORT TE NIJMEGEN KORT VOOR DE SLOOPING.

man met een gezellig gezicht, en twee bengels aan de hand, kwam juichend op het rijtuigje toehollen. — „Mijn Hemel, wat is dat voor 'n.... 'n.... persoon?” griezeld mevrouw. ☼ „Dat is mijn broer, mijn bloedeigen broer”, deed mijnheer wat gecontrarieerd. — „Hm, hm”, mompelde mevrouw achter haar reusachtige bisammof, „ik dacht dat het een of andere leverancier was”.... ☼ Maar oom Jaap stond reeds voor hen, schudde hartelijk handen, en kuste de kinderen dat het klapte. ☼ „Hoe heeten jullie?” rammelde hij genoeglijk. „Zoo? Jim? En jij Mimi?” ☼ Dan met een potsierlijk gebaar: „En mag ik je even mijn herrieschoppers voorstellen? Dit is mijnheer Guus. En dit is mijnheer Ties. Beste, brave dravers, hoor. En mak! Ze eten uit de hand!”.... Daarna tot zijn eigen kinderen, die, verwonderd van oom en tante's statigheid, dezer half verlegen half meelijdend aangaapten: „Alla, onciviliseerde boschjesmannen. Vooruit, zit op en geef pootjes aan je oom en je tante”. ☼ De kinderen schudden beiden vrijmoedig de hand. ☼ Oom en tante keken wat sip. Ze lachten omdat ze er niet goed van buiten konden. Jim en Mimi echter kregen ergens de lucht van, blijkbaar, en van iets goeds, want ze waren vriendelijker dan ze nog geweest waren, en namen een nog wel eenigszins statige, maar toch reeds een ietwat tegemoetkomende houding aan. ☼ Het gezelschap wandelde den grooten tuin door, en vond aan de tuindeur tante, een eenigszins boersch uitzijnde en toch beschaafde, rustige vrouw, die de familie op een lieve, hartelijke wijze verwelkomde. ☼ Al spoedig zaten allen in de aardige woonkamer. Een eenvoudig vertrek, maar smaakvol gemeubeld. Een lekker vuur knapte in den haard. Diepe leunstoelen stonden erom geschoven. Voor de lage, met wit neteldoek behangen vensters, stonden fleurige bloemen. Er was in dat vertrek iets onzegbaar goeds en liefs. Mijnheer en mevrouw Wolf van Oosterdijk, beiden zoo koel en geblaseerd, en in hun hart dezen inboedel en deze menschen een weinig minachtend, kregen even het gevoel dat hier in deze sobere woning iets was, dat zij in hun rijk, geriefelijk huis niet kenden, — iets van echt geluk. En ondanks henzelfen ondergingen zij er de bekoring van. ☼ Het gesprek vlotte niet zoo dadelijk tusschen die twee broers, welke zoovele jaren in vervreemding van elkander geleefd hadden. Dit was verklaarbaar. Aan den gastheer echter lag het niet; die had een allerplezierigste vlotte manier van iedereen op zijn gemak te zetten. ☼ Tante Nans, de gastvrouw, diende kopjes koffie rond, met biscuits. ☼ „Jelui zit hier knusjes. Een aardige woning,” kon mijnheer Wolf zich niet weerhouden te zeggen. ☼ „Ja, ja, dat gaat wel”, antwoordde oom Jaap, en er ontspon zich tusschen de vier een gesprekje, dat van den kant der bezoekers niet al te vlot ging, nog te weinig als zij gewend waren aan deze omgeving. ☼ Ineens keek tante Stefanie rond. „Waar zijn de kinderen?” vroeg ze met een streng gezicht. ☼ „O, geen zorg”, zei oom Jaap, „die zijn op het erf aan het baantje-glijen”. „Jelui vrouwen kunt ook geen oogenblik zonder je kinderen of je bent ongerust”, voegde hij er plagerig lachend aan toe. ☼ Deze veronderstelling scheen de bezoeker lang niet vleidend te vinden. ☼ „Ongerust!” viel ze vrij scherp uit, „ongerust! Dat ben ik niet gauw over hen, maar ik wil weten waar ze zijn; of ze zich goed gedragen. Verder kan ik best een uurtje — en ook langer — zonder hen. Thuis heb ik waarlijk wel wat anders te doen dan de kinderen na te loopen”. ☼ „Dat meen je niet”, zei oom Jaap lachend. En er was zoo'n wonderlijke overtuiging in zijn woorden, dat het den gasten bevreemde. Er ging hierdoor iets tot hen doordringen; ze begonnen hun onverschilligheid tegenover hun kinderen in te zien. Dat was iets onnatuurlijks; ze speurden het duidelijk aan de ongeloofigheid, waarmede deze man er tegenover stond. En ze gevoelden beiden gelijktijdig, hoe die onverschilligheid vanzelf zoo gekomen was door hun egoïstische, wereldsche leefwijze;

hij voor zijn club, zijn vrienden, zijn kleine vermaken, zij voor haar toiletten en vriendinnen, haar „tea-en” in de dure en mondaine café's. ☼ Beiden waren ze eensklaps zwijgend en ten prooi aan hun eigen gedachten, doch oom Jaap brak dat stilzwijgen alweer met zijn grapjes, en lokte hen mee naar den achtertuin, waar de kinderen met roode pretgezichten en luid gejubel aan het glijen waren en aan het.... rollen, want buitelen dat ze deden op de gladde baan! Vooral Jim en Mimi, die blijkbaar in zulke spelletjes niet erg geoefend waren, doch zich dol vermaakten. En de vreugd steeg ten top toen oom Jaap ging meedoen, en met de zonderlingste gebaren quasi-verschrikt meegleed tot hij, klets, zoo lang als hij was in de sneeuw lag. In een oogwenk zaten Guus en Ties boven op hun vader en wieschen hem danig met verse sneeuw, en Jim en Mimi, na een seconde aarzelen, konden zich ook niet meer bedwingen en klommen nu ook op den levenden berg, die hun oom was, en stoeiden en deden met hem naar hartelust. ☼ Hun ouders stonden er hoofdschuddend naar te kijken. Beiden wilden ze hun kinderen verbieden, maar beiden voelden ze als bij instinct dat ze dat niet moesten doen; dat dit hier verkeerd was, dat het.... ja, ja.... dat het in gevallen als dit eigenlijk altijd verkeerd was.... Met een zuur-zoeten lach bleven ze toekijken. ☼ Toen kwam de gastvrouw zeggen,

dat de koffietafel gereed was, en, blij om deze afleiding, volgden de bezoekers haar gaarne naar de eetkamer, waar het een en al gezelligheid was, nu, met de vroolijke gedekte tafel, met bontgebloemd servies en hooge ouderwetsche drinkglazen en vaasjes met roode anjers en aspergegroen. ☼ Er heerschte een opgewekte stemming aan den disch. Alleen Stefanie en Gerard waren wat stil; beiden waren door het felle contrast, tusschen deze omgeving en hun eigene, min of meer verward geraakt. Alles wat ze hier in dit gezin zagen, was een onbewuste, stille aanklacht tegen hen. „O, hoe anders, hoe gelukkig kan het in een gezin met kinderen toegaan. Dát hadden wij nooit gedacht”, zoo klonk het in hen beiden. Het gedrag van hun kinderen, thuis stijf en lusteloos en dof onverschillig, en hier een en al levenslust, het was hun als een openbaring geweest. In hun ziel waren Gerard en Stefanie eigenlijk geërgerd; de tegenstelling tusschen dit leven en het hunne was tē groot. Doch er was in deze atmosfeer iets zoo goeds, iets zoo medeslepend vriendelijks, dat zelfs deze afkeerige stijve gasten daar niet aan ontkwamen. Ze

Foto C. Steenbergh.

HET STADHUIS TE GOUDA.
DE DEUREN DER RAADZAAL IN DE HAL.

konden niet. Voor ze het zelve recht wisten waren ze ontvankelijk voor deze mildheid; zooals bij luw lenteweer zelfs de grootste koukleum zijn vensters openzet, zoo hadden deze twee in vooroordeelen van stand en deftigheid verkilde menschen hun zielen reeds geopend voor de heerlijke atmosfeer van dit familieleven. Bij het dollen dat oom Jaap met de jongens deed, en niet het minst met Mimi en Jim, ergerden de ouders zich nog wel, maar het dwaze, het heerlijke dwaze was, dat ze om hun eigen ergernis al lachen moesten. ☼ Oom Jaap had de leiding aan tafel, en weerde zich wakker met eten en grapjes vertoonen. Toen liet op een oogenblik met al te druk werd, vermaande zijn vrouw hem, zeggend: „Neen, Jaap, maak de kinderen nu niet te wild: Mimi en Jim zijn dat niet gewend”. ☼ Stefanie en Gerard zeiden er niets op; het klonk hun als een verwijt in de ooren. ☼ „Nou, nou”, weersprak oom Jaap gekkend, „Gerard zal thuis ook wel eens met ze stoeien”. ☼ „O nee, oom”, deden de steedsche kinderen tegelijk. „Daar heeft Pa geen tijd voor; die is altijd uit”, voegde Jim er spijtig aan toe. ☼ De vader zat met de oogen terneergeslagen naar zijn bord te kijken; deze man van de wereld wist zich, misschien wel voor het eerst van zijn leven, geen houding te geven. ☼ „Maar dan is je moeder er toch”, lachte tante Nans, die de toedracht eigenlijk niet goed snapte. ☼ „Moeder is ook meestal uit. Die heeft het heel druk”, zei Mimi ouwelijkjes. ☼ Dit kind en haar broertje, — men zag het aan hun ernstige

gezichtjes, — hadden dezen dag hier in deze omgeving voor het eerst gevoeld, diep gevoeld, wat zij thuis misten. En het was even een pijnlijk oogenblik. Allen begrepen. . . . Maar de gastheer had alweer iets anders verzonnen. Hij stelde een sneeuwbombardement voor, en juichend stonden de kinderen van de tafel op en holden den tuin in. Oom Jaap hun achterna, en de pret begon. Dien middag was er een sleetocht, ook voor de groote-menschen. En aan tafel was het daarna weer allergenoeglijkst. De Kerstboom brandde feestelijk. Oom Jaap knipte de roode lintjes los, waaraan de presentjes voor alle kinderen en groote-menschen hingen. Er werd gedanst en gezongen. En toen het uur van naar bed gaan eindelijk was gekomen, herkenden vader en moeder Wolf van Oosterdijk hun eigen kinderen niet meer. Onstuimig hartelijk vielen de anders zoo ingetogen, doodsche kinderen oom en tante om den hals en kusten hen dat het klapte. „Nacht, oom”, jubelde de nuffige Mimi, — „ik wou dat het al weer ochtend was; dat ik weer met u ravotten kon”. „O, o, wat vind ik u lief, tante”, kraaide de houterige Jim. Allen lachten. Ook hun ouders. Wel was er een zekere jaloeschheid in hen wakker geworden, doch deze was reeds in deze sfeer niet van den ergsten aard. Zij kusten beiden hun kinderen hartelijk goeden nacht, hartelijker dan zij het misschien ooit in al die jaren hadden gedaan. Evenals de eerste Kerstdag ging ook de tweede voor Jim en Mimi voorbij, hier bij oom en tante: een feest van allerlei heerlijkheden, van vrijheid en genot. En toen zij 's morgens van den derden dag reisvaardig stonden — oom en tante en de neefjes deden hen uitgeleide tot aan het rijtuigje — was er groote droefheid om dit afscheid in de jonge zieltjes. Toen vader en moeder allang zaten en het rijtuig op het punt stond te vertrekken, kwamen Mimi en Jim er nog eens uitloopen om oom en tante nog eens te pakken. En ze wilden hen niet los laten, aarzelden, kusten hen nog eens en een verdrietige verwarring teekende zich op hun gezichtjes, die hunkerend naar oom en tante keken en naar die jolige speelkameraden van neefjes, en naar het dolgezellige huis, waar ze in die paar dagen al zoo ingeburgerd waren. . . . „Ik wou dat u mijn vader was”; dat zei de glans in de oogen van beide kinderen, toen zij oom Jaap nog eens voor het laatst omhelsden. Oom deed of hij dien onzegbaar verlangenden en spijtigen blik niet bemerkte, en pakte dollend de kinderen om het middel, een voor een,

om ze in het rijtuig bij hun vader en moeder te zetten, die ietwat spijtig dit afscheidstaferaal hadden aangezien. De koetsier zette het paard nu aan, terwijl mijnheer Wolf van Oosterdijk zich nog even snel uit het portier boog, zijn broer Jaap zóó hartelijk de hand schudde als de stijve, vormelijke man het misschien nog nooit in zijn leven iemand gedaan had, en met ontroerde stem sprak, half fluisterend aan het oor van zijn goeien lobbes van 'n broer: „wij danken jellui hartelijk, Jaap. Voor alles. En het meest voor de levensles, die je ons geleerd hebt. En dit verzeker ik je, (met een hoofdgebaar naar Jim en Mimi achter zich duidend) dit verzeker ik je: die les wordt onthouden en in practijk gebracht. Daar zijn mijn vrouw en ik het over eens”. „Ja, ja”, zei eenigszins ontroerd de anders zoo statige Stefanie, „dat is afgesproken. Komen jellui je maar eens spoedig bij ons daarvan overtuigen”. „We danken jellui”, zei oom „dat je gekomen bent. En dat je die lieve kinderen hebt meegebracht. Ik heb een heerlijk Kerstfeest gehad”. . . . Het rijtuig rolde al; oom had al een eindje meegeloopen en moest het nu opgeven. „Tot weerziens! Tot weerziens!” riep hij, wuivend, en of het van het hard loopen kwam, hij moest even tot zichzelf komen, en. . . . ja, het leek zoowaar wel of hij langs zijn wangen veegde, als om iets dat daar uit zijn oogen langs geloopt was, te ver-

wijderen, die malle oom, en hij moest, zoo scheen het, nog een paar maal slikken ook, voor hij zijn kanjer van een tabakspijp even in zijn mond stak. . . . Het was stil in het rijtuigje, dat naar het stationnetje reed. Niemand sprak. Eindelijk verbrak de vader het zwijgen. „Ik geloof, dat jellui wel bij oom en tante hadden willen blijven”, zei hij quasi-gekkend, met een knipoogje, tot de kinderen. En toen deze, wederom schuchter en in zich zelf gekeerd nu ze weer samen met hun ouders waren, heel niet antwoordden, en verdrietig voor zich uit bleven kijken, sprak de vader ernstig: „Ik ben bang, dat jellui het bij oom prettiger vonden dan. . . . bij ons”. Nog zwegen de kinderen, en — was het uit blijdschap omdat hun het antwoord gespaard bleef, was het uit het gevoel, dat ook hun kinderen behoefte aan genegenheid hadden, een genegenheid, die zij, thans in hun nieuwen ontkelijken gemoedsstaat, ook géven konden? — in een spontaan gebaar sloegen zij beiden den arm om den hals van een der verbaasde kinderen en drukten hen tegen zich aan. En het was als een zwijgend verbond, dat daar tusschen hen vieren werd gesloten, een stille afspraak om anders, om gelukkiger te zijn dan vóór dit Kerstfeest. En eenmaal thuisgekomen, werd alles anders. Wel ging het niet ineens; wel waren er moeilijkheden, was er sleur te overwinnen. Doch allengs

werden de oude mondaine gewoonten prijsgegeven en leefden de ouders in de eerste plaats voor en met de kinderen. Het heerlijke voorbeeld van oom Jaap's gezin had dit uitgewerkt. Het Kerstfeest, bij hem in de zonnige atmosfeer van waarachtige genegenheid en levenslust meegeleefd, had ook in hun gezin geluk gebracht.

JOB STEYNEN.

Foto C. Steenbergh.

HET STADHUIS TE GOUDA.
WAND VAN DE HAL MET DEUR DER
BURGEMEESTERSKAMER.

HET STADHUIS TE GOUDA.

ONGEVEER in het midden van de driehoekige open plek in het hart van oud-Gouda, die Groote Markt heet, staat, met zijn voorgevel naar het zuiden gericht, als een speelgoedhuisje dat men vergeten heeft op te bergen, het Raadhuis der stad. Een der merkwaardigste scheppingen der gothiek op 't gebied van den stadhuisbouw is het zeker. Ook een der fraaiste? Dat is het oorspronkelijke gebouw, dat nauwelijks de helft zijner tegenwoordige lengte besloeg, misschien wél geweest. Maar met zijn mishandelde en karakterlooze zij- en achtergevels vormt het thans geen schoon geheel meer, wat te betreuren is, omdat het van alle zijden van verre op het ruime marktplein zichtbare huis niet met een sierlijken voorgevel alléén kan volstaan. Die voorgevel intusschen is wel héél merkwaardig en vertoont veel schoons. Onvermengde bewondering kan intusschen ook hij niet wekken; hij heeft iets spits, omhoog-strevends, dat hem een ietwat komisch uiterlijk geeft, gevolg van een overdadig aantal spitsen en spitsjes. Allereerst komen de spitsen der gewone hangtorentjes die uitnemend den gevel flankeren. Maar dan klimmen aan weerszijden niet minder dan drie met hogels en kruisbloem versierde fialen omhoog naar den tengeren toren in het midden, die hoogst bevallig uit den gevel groeit. En op de balustrade, die dezen toren omgeeft, staan al weer fialen, niet minder dan acht. En de toren zelve gaat niet zachtkens over in een spits; neen, de spits is er zóó maar, zonder eenigen overgang, opgezet, en draagt niet weinig bij tot den grappigen indruk van het geheel. Denk u de fialen op de trappen van den gevel weg, denk u een geleidelijker overgang van toren op dan rijziger wordende spits, en ge aanschouwt een zeker minder eigenaardige, maar zeker ook schonere schepping van bouwkunst. In de jaren 1874—1884, toen het Stadhuis door L. C. Hezemans onder toezicht van Dr. Cuypers hersteld

is, werden al die spitsen extra spits geslepen. Heeft de gevel toen weder zijn oorspronkelijk aanzien gekregen? Eeuwen lang heeft het stadhuis die overvloed van fialen gemist; het had toen op de trappen van den gevel wel zuiltjes, maar ze waren door een heel kort kogelspitsje gedekt waarop een bal prijkte. En om de torenspits stonden op de hoeken simpele pinakels. Zag de gevel er minder rijk uit, hij was toch aangenamer om te aanschouwen dan thans, dunkt ons. ∞ Reeds in het jaar 1365 had Jan van Chatillon, graaf van Blois en heer van ter Goude, aan de stadsregering het markt-veld verkocht, met vergunning om daarop te stichten „eene halle, wanthuys, raethuys ende vleijschhuys alsoo groot als 't die stede oirbaar ende nut dunckt te wesen tot der stede behoef”, gebouwen die door den grooten brand in 1361 waren vernield. Eerst tegen het midden der 15de eeuw werd met den bouw van het stedehuis begonnen; de kelders waren voor hal en vleeschhuis bestemd. Als bouwmeesters worden genoemd ∞ Hendrik Aelbrechtsz, Louis Gerbrandsz en Claes Huygensz. In 1460 was het met bergsteen bekleed baksteen gebouw voltooid. ∞ Steenen gebouw wordt, rust het niet op heipalen, doch, evenals de nabijgelegen vermaarde Groote kerk, op wijd uitgespreide zware eikenhouten balken. Aanvankelijk was het omringd door een gracht, waarover, voor den ingang, een ophaalbrug lag; en daar om het dak een weergang liep, deed het sterk een klein kasteel denken. In 1594 werd het gebouw vergroot; toen, of eenige jaren later, verdwenen gracht en brug, en werd (1603) voor den ingang een mooi bordes aangebracht, dat sterke overeenkomst vertoont met vele trappen uit dien tijd, maar er van afwijkt door de hooge vierkante, met wapenrustingen en krijgsgerei gesierde zuilen op de balustrade, die door schilddragende leeuwen gekroond zijn, en verder door de overhuiving. Is deze laatste wellicht te verklaren als een poging van den bouwmeester, Gregorius Cools, om het bordes één geheel te doen vormen met het gebouw waarvan het in stijl zoozeer afwijkt? Geheel geslaagd mag deze poging dan niet heeten, terwijl bovendien de sierlijke gothische ingang er al te veel door aan het oog wordt ontrokken. Intusschen, het fraaie bordes misstaat geenszins; het heeft iets statigs en rustigs, wat dit gebouw, met zijn vele priemende spitsjes, best gebruiken kan. ∞ Uit den oostelijken zijgevel steekt een klein balkon, een z.g. roepstoel. Dicht daarbij, op den hoek ziet men nog het „sonnetyken”, in 1550 door Willem Jans gemaakt. Tegen den achtergevel werd in 1697 een ruim schavot gebouwd, op een galerij, die als boter- en vleeschhal, later ook als korenbeurs dienst deed. Met uitzondering van een gekleurd wapen der stad in den top — een veld van keel, beladen met een paal van zilver, geflankeerd door drie zespuntige sterren van goud boven elkaar — mist deze gevel thans alle versiering. Ter zijde van het stadhuis zag men vroeger een draaiende ijzeren kooi, waarin al te lichtzinnige vrouwen tentoongesteld werden. Ook zag

men er eenige met ijzer beslagen steenen hangen; vrouwen die haar mannen zeer onheusch bejegend hadden, werden somtijds veroordeeld om met zulk een steen om den hals, onder rechterlijk geleide de Haven om te wandelen. Een afschrikwekkend voorbeeld voor mannen, die zich aan dezelfde vergripen te buiten waren gegaan, achtte men in dezen goeden ouden tijd klaarblijkelijk onnoodig. Of heeft de echtelijke trouw van Ter Gouw's mannen nimmer iets te wenschen overgelaten? ∞ Wie de poort van het stadhuis, waarboven het „Audi et alteram partem” te lezen staat, binnengaat, komt allereerst in een klein voorhuis, waarin zich vier deuren tot aangrenzende vertrekken bevinden. Boven de twee voorste

ziet men witte vlakken, maar boven de twee prikken marmeren „dessus-de-porte” met zinnebeeldige voorstellingen. Rechts ziet men vrouwe Justitia met de weegschaal, links een mannelijke figuur met een pelikaan en een schild waarop een stekelvarken, terwijl daarboven een uil vliegt, wellicht verbeeldende opofferingsgezindheid, de gevaren der onvoorzichtigheid, en de wijsheid. ∞ Een trap van eenige treden voert naar de eigenlijke hal aan de westzijde van het gebouw. In het midden daarvan hangt aan de zoldering een oude lantaarn, afkomstig van het slot van Gouda, waarvan de laatste overblijfselen in den aanvang der 19de eeuw gesloopt zijn. Rechts voeren twee deuren naar de burgemeesterskamer, vóór u eveneens twee naar de raadszaal. Vermoedelijk waren hier vroeger vier vertrekken, maar zijn in 1690—'91, toen het inwendige van het Stadhuis geheel verbouwd werd, van deze vier kleine kamers twee ruime vertrekken gemaakt. Boven elk der vier deuren zijn marmeren „dessus-de-porte” aangebracht, eveneens met zinnebeeldige voorstellingen. Boven een der toegangen tot de Burgemeesterskamer ziet men de op blz. 611 afgebeelde figuur, met den slangenstaf der voorzichtigheid in de eene, een menschenhart waarop een naakt vrouwefiguurtje (de waarheid) in de andere hand; er naast een adelaar, de vogel met het scherpe oog. Een gelijk figuur met de symbolen van wetgeving en rechtvaardigheid valt boven de andere deur te aanschouwen. Tusschen beide deuren hangt een schilderij, afbeeldende een gevecht tusschen Spanjaarden en Staatschen op de Vughter-

heide in het jaar 1600, en daaronder staat een sierlijk beeldhouwde bank in Lodewijk XIV-stijl. Boven de deuren naar de raadszaal prijken zinnebeeldige voorstellingen van Handel (met Mercuriusstaf) en Vrede (met palm en hoorn des overvloeds). Tusschen deze deuren is een plaat aangebracht waarop we lezen: Ter herinnering aan het huwelijk van H. M. Koningin Wilhelmina en Z. K. H. Hertog Hendrik; te vergeefs zoekt men naar eenig sieraad, dat de herinnering aan deze gebeurtenis levendig wil houden; de vrij schamele plaat zelve schijnt dit te moeten doen, maar, getuigend van een blijkbaar niet zeer offervaardige geestdrift, had ze beter achterwege kunnen blijven. Gelukkig ontsiert ze de stemkamer hal slechts in geringe mate. ∞ In de burgemeesterskamer

Foto C. Steenbergh.

HET STADHUIS TE GOUDA.
SCHOORSTEEN IN DE RAADZAAL.

Foto C. Steenbergh.

HET STADHUIS TE GOUDA.
DESSUS-DE-PORTE IN DE HAL.

met haar eikenhouten plafond trekt voornamelijk de breede schouw de aandacht; in haar sierlijk gebeeldhouwde fries ziet men 't wapen der stad, dat zich ook vertoont op de haardplaat daar beneden. ☼ De raadzaal, die het noordelijk gedeelte der verdieping inneemt, is een statig vertrek, allereerst dank zij de prachtige uit de hand geweven Schoonhovensche tapijten, die de wanden bedekken; vooral het boschgezicht aan den niet door schouw of venster onderbroken wand maakt indruk. Ook de twee schouwen, die deze zaal rijk is, dragen in belangrijke mate tot hare voornaamheid bij. Dat doet wel 't allereerst die aan de westzijde (afgebeeld op bladz. 610), met haar schilderstuk waarop we Gouda's stedemaagd zien afgebeeld; aan haar zijde staat, haar zegenend, de Waarheid met haar spiegel; vóór haar ligt de door haar met den voet vertreden Tyrannie, in de gedaante van een bejaarden man. Op den schoorsteen zelven ziet men twee gekruiste bijlbundels, zinnebeeld der regeermacht. De andere schouw, van eikenhout, is zeer eenvoudig, maar prijkt met een fraai gesneden eikenhouten leeuw, die het wapen der stad houdt. Een deur, die wel niet veel meer gebruikt zal worden, voert van de raadzaal naar het schavot. Zóó ruim is dit, dat op warme zomeravonden de raad wel eens neiging zal hebben, op de oude strafplaats in de buitenlucht te vergaderen; voor zoover wij weten, is echter tot dusverre aan deze neiging niet toegegeven. Wellicht zou de „publieke tribune", als hoedanig de geheele markt dienst zou kunnen doen, ietwat te rumoerig zijn en bezwaarlijk door ontruiming tot zwijgen kunnen worden gebracht. ☼ Overigens bezit het Stadhuis, gezwezen dan van enkele wandversieringen en meubelen, niets bezienswaardigs meer; de „tapeten behangsels" die vroeger ook andere vertrekken behalve de raadzaal sierden, zijn verdwenen; een tweetal beelden, die het vroeger rijk is geweest, voorstellende de Waarheid en de Standvastigheid zijn — waarom? — naar de zittingzaal van het kantongerecht overgebracht, zich bevindende in een huis aan de Markt, waarin ook de stedelijke museum-verzameling is ondergebracht. ☼ ☼ Moge men er toe overgaan de Markt, behalve vóór het Stadhuis, geheel met boomen te beplanten! De — met uitzondering van het Waaggebouw — zeer leelijke gebouwen, die haar omringen, zullen dan meer dan thans aan het oog zijn onttrokken. En het Stadhuis zelf zal ongetwijfeld meer indruk maken, als slechts op zijn merkwaardig vóórgevel een onbelemmerden blik wordt gegund. A. L.

DRIE BALLADEN

8) *Uit het Engelsch van Lafcadio Hearn.*

MAAR zij begreep spoedig, dat huilen niet kon baten. Dus droogde zij haar tranen en besloot moedig te probeeren wat zij kon doen; dus spelde zij haar boezelaar om en sloeg haar mouwen op en begon de paarden te voederen. ☼ De groote genade der goden is ondoorgrondeijk maar zooveel is zeker, dat, toen zij het eerste paard voederde, al de andere, door de goddelijke macht, tegelijkertijd geheel verzadigd werden. ☼ En hetzelfde wonder gebeurde toen zij het personeel moest bedienen aan den maaltijd en toen zij de hennep vlocht en toen zij de ovens ging aanleggen ☼ Maar

het droevigst was Teruté Hemé te zien met de wateremmers op haar schouders als zij op weg ging naar de verwijderde bron om water te putten. ☼ En wanneer zij de weerkaatsing van haar zoozeer veranderd gezicht in het water zag als zij haar emmers vulde, dan weende zij vaak bitter. ☼ Maar dan herinnerde zij zich plotseling met groote vreeze den wreeden Chobei en zij haastte zich terug naar haar afschuwelijke verblijfplaats. ☼ Doch spoedig begon de bezitter van de joroya in te zien, dat zijn nieuwe dienstmaagd geen gewone vrouw was, en van dat oogenblik af behandelde hij haar met groote goedheid.

IX. HET VOORTTREKKEN DER KAR.

☼ En nu zullen wij vertellen wat er met Kané-tji gebeurd is. ☼ De zeer beroemde Yugyo Shonin, van den tempel Tujisawa in Kagami, die voortdurend Japan bereisde om de wet van Boeddha te verkondigen in alle streken, ging toevallig voorbij het moeras van Uwanogahara. ☼ Daar zag hij vele kraaien en gieren boven een graf vliegen. Toen hij dichterbij kwam, was hij ten hoogste verbaasd toen hij een onbeschrijfbaar iets, schijnbaar zonder armen of beenen, zag rondwaren tusschen de stukken van een gebroken grafsteen. ☼ Toen herinnerde hij zich de oude overlevering, volgens welke zij, die ter dood gebracht worden vóór zij het aantal jaren geleefd hebben, dat hun was toebedeeld op deze wereld, terugkomen of herleven in den vorm genaamd *gaki-ami*. ☼ En hij meende, dat de verschijning die hij zag, een dier ongelukkige spoken moest zijn; en in zijn goedig hart ontstond het verlangen dit monster te doen vervoeren naar de heete bronnen van den tempel te Kumano en het daardoor in staat te stellen zijn menschelijke gedaante te hernemen. ☼ Dus liet hij een kar maken voor de *gaki-ami* en hij legde het vormlooze ding daarop en maakte op zijn borst een plankje vast, met groote letterteekens beschreven. ☼ En de tekst van dit opschrift luidde: Heb medelijden met dit ongelukkig wezen en help het voort op zijn reis naar de heete bronnen van den tempel te Kumano. Wie de kar al is 't maar een klein eindje vooruitbrengt, door te trekken aan het daaraan bevestigde touw, zal beloond worden doordat hem veel geluk ten deel zal vallen. Deze kar één stap te trekken zal in verdienste gelijk staan met het voeden van duizend priesters en ze twee stappen te trekken zal dezelfde betekenis hebben als het voeden van tien duizend

Foto C. Steenbergh.

HET STADHUIS TE GOUDA.
DÉTAIL VAN HET SCHOONHOVENSCHE TAPIJT, DAT EEN
DER WANDEN VAN DE RAADZAAL SIERT.

priesters. Het ze drie stappen voorttrekken zal evenveel waarde hebben alsof men een dooden bloedverwant — vader, moeder of echtgenoot — op het pad van het Boedddhaschap brengt. ☞ En zoo gebeurde het dat al spoedig reizigers, die daar langs gingen, den vormlooze medelijden betoonden; sommigen trokken de kar vele mijlen, en anderen waren zoo goed, dat zij ze vele dagen achtereen voorttrokken. ☞ En zoo verscheen na langen tijd de *gaki-ami* in zijn kar voor de *yoroya* van Yorodzuya Chobei; en toen Kohagi van Hitachi ze zag, werd zij zeer ontroerd door het opschrift. ☞ Toen verlangde zij plotseling de kar voort te trekken, al was het slechts gedurende eenen dag, ten einde op deze wijze haar dooden echtgenoot de verdienste van een dergelijke goede daad deelachtig te doen worden, en zij vroeg haar meester om drie dagen verlof ten einde de kar te kunnen trekken. ☞ En zij vroeg dit ter wille harer ouders; want zij dorst niet spreken van haar echtgenoot uit vrees, dat haar meester toornig zou worden als hij de waarheid vernam. ☞ Aanvankelijk weigerde Chobei en zei met ruwe stem, dat, daar zij zijn vroegere bevelen niet had opgevolgd, zij nimmer het huis mocht verlaten, al was 't maar voor een uur. ☞ Maar Kohagi sprak tot hem: „Zie, meester! de kippen gaan naar hun nesten als het weder koud wordt en de vogeltjes spoeden zich in diep het bosch. Evenzoo vluchten de menschen in het ongeluk naar de schuilplaats der weldadigheid. ☞ Voorzeker is het omdat gij als een goed mensch bekend staat, dat de *gaki-ami* bleef staan voor de omheining van uw huis. ☞ En ik wil beloven zelfs mijn leven zoo noodig, te offeren voor mijn meester en meesteres, mits gij mij nu slechts drie dagen verlof wilt geven”. ☞ Zoo werd de vrekige Chobei tenslotte bewogen haar verzoek in te willigen; en zijn vrouw voegde uit eigen beweging daar nog twee dagen aan toe. En Kohagi, die dus nu vijf dagen vrij was, verheugde zich daarin zoozeer, dat zij dadelijk, zonder talmen, haar vreeselijke taak aanvaardde. ☞ En nadat zij, na veel moeite, de dorpen Fuhano-seki, Musa, Bamba, Samegayé, Ono en

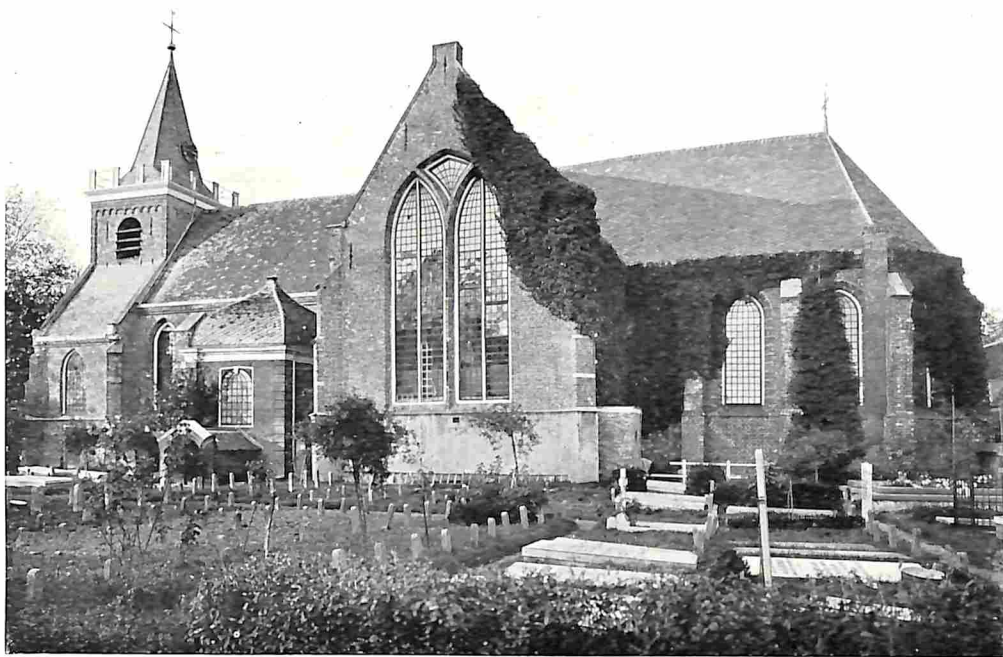

Foto C. Steenbergh.

DE NED. HERV. KERK TE MAARSEN.

Suenaga-toge was doorgetrokken, bereikte zij in drie dagen tijds de beroemde stad Otsu. ☞ Zij wist, dat ze daar de kar moest laten staan daar zij twee dagen noodig had om terug te keeren naar de buurt van Mino. ☞ Op haar langen weg naar Otsu, was het eenig mooie, dat zij gezien of gehoord had de prachtige lelies, die in 't wild aan den weg groeiden, het geluid der *hibari* en *shynyara* 1) en der andere lentevogels, die tusschen de boomen zongen en den zang der boerenmeisjes, die rijst plantten. ☞ Maar zulke geluiden en tonen verheugden haar slechts voor korten tijd; want meestal deden zij haar droomen van de dagen van weleer, en berokkenden ze haar verdriet, doordat ze haar herinnerden aan den treurigen toestand waarin zij thans geraakt was. ☞ ☞ Schoon zeer vermoeid door het zware werk, dat zij drie dagen lang verricht had, wilde zij niet naar een logement gaan. Zij bracht den laatsten nacht door bij het vormlooze ding, dat zij den volgenden dag zou moeten verlaten. ☞ „Vaak heb ik gehoord,” dacht zij bij zichzelf, „dat een *gaki-ami* een wezen is, dat tot het rijk der dooden behoort. Deze zou, in dat geval, iets moeten weten van mijn overleden echtgenoot. O! dat deze *gaki-ami* het vermogen bezat om te hooren of te zien! Dan kon ik hem vragen naar Kané-uji, hetzij mondeling of schriftelijk”. ☞ Toen de dag aanbrak boven de nevelige bergen, ging Kohagi weg om een stukje inkt en een penseel te halen; en spoedig kwam ze daarmee terug op de plaats waar de kar stond. ☞ Toen schreef zij met het penseel

1) *Hibari*: een soort veld-leeuwerik; *shyugara* een soort van mees.

onder het opschrift op het plankje, dat op de borst van de *gaki-ami* was gelegd, deze woorden: „Als gij hersteld zult zijn en in staat terug te keeren naar uw eigen streek, kom dan Kohagi van Hitachi opzoeken, een dienstmaagd van Yorodzuya Chobei in de stad Obaka in de provincie Mino. Want het zal mij veel genoegen doen dengene weer te zien te wiens behoefte ik met groote moeite vijf dagen verlof heb gekregen, waarvan ik er drie heb besteed om zijn kar tot deze plaats voort te trekken.” ☞ Dan nam zij afscheid van de *gaki-ami* en ging snel huiswaarts, ofschoon het haar hard viel de kar daar zoo alleen te laten staan.

X. HET HERLEVEN.

☞ Ten slotte bereikte de *gaki-ami* de heete bronnen van den beroemden tempel Kumano-Gongen, en door de goedheid der welwillende menschen, die medelijden hadden met den toestand waarin hij verkeerde, werd hij dagelijks ondergedompeld, ten einde de genezende werking van het bad te ondervinden. ☞ En na slechts een week, kwamen ten gevolge dezer baden de oogen, neus, ooren en mond weer terug; na veertien dagen waren alle ledematen weer aangegroeid. ☞ En na een-en-twintig dagen was de vormlooze gestalte geheel veranderd in den oorspronkelijken Oguri-Hangwan, Kané-uji, ongeschonden en mooi zooals hij vroeger geweest was. ☞ Toen deze wonderbaarlijke gedaante-verandering had plaats gehad, keek Kané-uji om zich heen en vroeg zich met

verbazing af, wanneer en hoe hij op die vreemde plaats gekomen was. ☞ Maar door den verheven invloed van de godheid Kumano, ging het zoo, dat de herleefde prins veilig kon terugkeeren naar zijn thuis te Nijo in Kyoto, waar zijn ouders, vorst Kané-ié en zijn gade, hem met groote vreugde verwelkomden. ☞ En toen de verheven Keizer vernam wat er al zoo gebeurd was, vond hij het een wonder, dat een zijner onderdanen, na drie jaar dood te zijn geweest, weer tot het leven teruggekeerd was. ☞ En niet slechts vergaf hij van

ganscher harte het misdrijf, waarvoor de Hangwan verbannen was, maar bovendien benoemde hij hem tot heerscher over de drie provinciën Hitachi, Sagami en Mino.

(Wordt vervolgd).

Ontvangen boeken.

De firma Leiter-Nijpels te Maastricht zond ons een door haar gedrukte en uitgegeven „Geschiedenis der paardenfokkerij in Nederland”, een studie aangaande de geschiedenis der paardenfokkerij in Nederland en de binnen- en buitenlandsche invloeden, die daarop van de vroegste tijden tot op heden hebben ingewerkt, door Dr. A. van Leeuwen, veearts, inspecteur van den veeartsenijkundigen dienst te Utrecht. — Bij J. B. Wolters, Groningen-den Haag, verscheen in de Geïllustreerde land- en tuinbouw-bibliotheek: Bemestingsleer door J. M. L. Otten, i. i., rijkslandbouwconsulent en directeur der Rijkslandbouwwinterschool te Meppel, en als deel III van de Handleiding bij het onderwijs aan land- en tuinbouwwintercursussen eveneens „Bemestingsleer” door J. Kok, die dezelfde functies te Veendam bekleedt; laatstgenoemde uitgave is de twaalfde herziene druk. — Van de N.V. Boekh. v. h. W. P. van Stockum & Zoon ontvingen wij „Nederland in het Heden”, door Jhr. J. Feith. Met eene inleiding van F. K. J. Heringa, Chef der afd. Handel van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel. Geïllustreerd met een 200-tal foto's.